

Pál tekintélye és evangéliuma

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: Galata 1; 5:12; Filippi 1:1; 2Péter 3:15-16

„Mert most embereknek engedek-é, avagy az Istennek? Vagy embereknek igyekezem-é tetszeni? Bizonyára, ha még embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgája nem volnék” (Gal 1:10).

Egy egyetem területén a diákok központot létesítettek, ahol fajtól, nemtől, társadalmi helyzettől függetlenül mindenkit szívesen láttak. Képzelnék el, mi lenne, ha évekkel később visszatérve azt látnák, hogy az utánuk következő évfolyamok hallgatói megváltoztatták a rendszert. A korábbi nagy teremből, ami az odalátogatókban az egység érzését volt hivatott erősíteni, sok kisebb szobát leválasztottak, amelyek mindegyikébe csak meghatározott fajhoz, nemhez stb. tartozók juthattak be és kizárólag belépési korlátozással. A változtatásokért felelős diákok arra hivatkozhattak, hogy évszázadok óta bevett szabályok és gyakorlat alapján bírálták felül a korábbi döntést.

Pál apostol is hasonló helyzetben volt, amikor a galáciai gyülekezeteknek írta levelét. Hamis tanítók kétségbe vonták, amit az apostol javasolt, hogy a pogányoknak az egyházhoz való csatlakozásához elegendő, ha hitre jutnak. Erősödtek: a pogányoknak előbb körül is kell metéltetni, csak utána lehetnek a gyülekezet tagjai.

Pál látta, hogy ez a támadás az evangélium lényege ellen irányul, ezért nem hagyhatta válasz nélkül – így született meg a Galáciai levél.

PÁL, A LEVÉLÍRÓ

Mit tudhatunk meg 2Pt 3:15-16 verseiből arról, hogyan gondolkodtak némelyek Pál írásairól az őskeresztény egyházban? Milyen tanítást találunk ebben az ihletés kérdésével kapcsolatban?

A galatáknak írva Pál nem arra törekedett, hogy irodalmi remekművet alkosson, hanem a Szentlélek vezetése alatt olyan helyzetekről ejtett szót, amelyek személyesen érintették őt és a galáciai hívőket.

Pál apostoli szolgálatában fontos szerepe lett a Galáciai levélnek és hasonló írásainak. A pogány világ misszionáriusaként Pál számos gyülekezetet alapított a Földközi-tenger vidékén. Amikor csak tehetett, felkereste e közösségeket, ám túl sokáig nem időzhetett egy helyen. Távollétének hatását úgy akarta enyhíteni, hogy leveleket írt a gyülekezeteknek, tanácsolva a tagokat. Idővel az apostol leveleinek másolatait más gyülekezeteknek is elküldték (Kol 4:16). Néhány levele elveszett, ám így is tizenhárom újszövetségi könyv viseli a nevét. Amint Péter iménti szavai is sejtetik, Pál írásait hamarosan a Szentírás részének tekintették. Ebből is láthatjuk, hogy már az őskeresztény egyház korai szakaszában milyen nagy tekintély övezte szolgálatát.

Egy időben bizonyos keresztények hitték, hogy Pál leveleinek a formátuma teljesen egyedi, különleges. Szerintük a Szentlélek azért alkotta, hogy Isten ihletett Igéjét abban tegye közzé. E nézet azonban megdőlt, amikor két fiatal oxfordi tudós, Bernard Grenfell és Arthur Hunt Egyiptomban mintegy ötezer papirusztöredékre bukkant. A dokumentumokat papiruszra, olyan anyagra jegyezték fel, ami Krisztus kora előtt és után évszázadokon át használatban volt. Az tekercsek között az Újszövetség néhány legrégebbi példányán kívül találtak még számlákat, adóigazolásokat, bevételi elismervényeket és személyes leveleket is. Legnagyobb meglepetésre Pál leveleinek alapformátuma a kor általános levélírási formájának bizonyult. E leveleknél megszokott volt 1) a kezdő üdvözlés, amelyben megnevezték a levél küldőjét és címzettjét, valamint belefoglalták a köszöntést; 2) a köszönet kifejezése; 3) a levél tárgya, majd pedig 4) a záró megjegyzés.

Pál tehát követte kora alapvető levélformáját, és olyan eszköz által, stílusban szólott kortársaihoz, ami számukra jól ismert volt.

Ha a Bibliát ma írnák, vajon az Úr milyen eszköz felhasználásával, formátumban és stílusban juttatná el hozzánk?

PÁL ELHÍVÁSA

Pál levelei általában követik az ókori levelek alapvető formáját, de a Galáciai levélben találkozunk néhány egyedi jellemzővel, ami a többi páli levélből hiányzik. A különbségek ismeretében jobban megérthetjük a helyeztet, amivel az apostol szembesült.

Hasonlítsuk össze Pál üdvözlő szavait Gal 1:1-2 verseiben azzal, amit Ef 1:1, Fil 1:1 és 2Thessz 1:1 verseiben írt! A Galáciai levélben foglalt köszönetes milyen szempontból hasonlít a többihez, ill. különbözik azoktól?

A nyitó üdvözlés a Galáciai levélben nemcsak egy kicsit hosszabb a többinél, de ott Pál kifejezett nyomatékkal írja le, hogy mi adja apostoli tekintélye alapját. Az *apostol* szó jelentése: „küldött”, „hírnök”, legszigorúbb értelemben véve az Újszövetségben Jézus tizenkét eredeti követőjére utal, valamint azokra, akiknek a feltámadott Krisztus megjelent és meghagyta, hogy legyenek a tanúi (Gal 1:19; 1Kor 15:7). Pál kijelenti, hogy a kiválasztottaknak ehhez a csoportjához tartozik.

Feltűnő eréllyel cáfolja, hogy apostolsága emberi eredetű lenne. Ez arra enged következtetni, hogy Galáciában egyesek igyekeztek aláásni apostoli tekintélyét. Miért? Azért, mert amint az eddigiekben láttuk, az egyházban némelyeknek nem tetszett Pál üzenete, miszerint az üdvösség alapja egyedül a Krisztusba vetett hit, nem pedig a törvény cselekedetei. Ők attól tartottak, hogy Pál evangéliuma az engedelmséget gyengíti, ezért igyekeztek burkoltan bajt keverni. Tisztában voltak vele, hogy Pál evangéliumi üzenetének alapja közvetlenül kapcsolódott apostoli tekintélyének forrásához (Jn 3:34), ezért eltökélten, erősen támadták tekintélyét.

Közvetlenül mégsem tagadták Pál apostolságát, csupán azzal érveltek, hogy ez igazából nem is olyan fontos. Valószínűleg azt hangoztatták, hogy Pál nem tartozott Jézus első követői közé, ennél fogva tekintélye nem Istentől, hanem emberektől, talán az antiókhiai gyülekezet vezetőitől származik, azoktól, akik megbízták Pált és Barnamást a missziómunkával (ApCsel 13:1-3), vagy Ananiástól, aki még annak idején megkeresztelte (ApCsel 9:10-18). Szerintük Pál nem más, csupán egy Antiókiából vagy Damaszkuszából küldött hírnök, következésképp üzenete pusztán a saját véleménye, nem tekintendő Isten Igéjének.

Pál felismerte e hamis állítások veszélyeit, ezért haladéktalanul fellépett Istentől ráruházott apostoli tiszte védelmében.

PÁL EVANGÉLIUMA

Apostolságának védelmén túl még mit hangsúlyoz ki Pál a galáciai hívőknek szóló bevezető köszöntésében (Gal 1:3-5 vö. Ef 1:2; Fil 1:2; Kol 1:2)?

Pál leveleinek egyik sajátos jellemzője az, ahogy a *kegyelem* és *békesség* szavakat összekapcsolja az üdvözlő részekben. E két szó együttes alkalmazása a görög és a zsidó világra leginkább jellemző köszöntések változata. Amikor egy görög író az „üdvözlés” (*chairein*) szót használná, Pál azt írja, hogy „kegyelem” (*charis*), ami görögül eléggé hasonlóan hangzik. Ehhez fűzi Pál a jellegzetesen zsidó köszöntést: „békesség”.

Nem véletlenül kapcsolta össze e két szót az apostol. Ellenkezőleg! Hiszen ezek éppen evangéliumi üzenetének alapjára mutatnak. (Pál minden más újszövetségi írónál gyakrabban él e kifejezésekkel.) A kegyelem és a békesség nem Páltól, hanem az Atya Istentől és az Úr Jézus Krisztustól ered.

Az evangéliumnak mely elemeit foglalta bele Pál Gal 1:1-6 szakaszába?

A bevezető üdvözlés részében kevés hely állt az apostol rendelkezésére ahhoz, hogy felvázolja az evangélium természetét, a lényegét mégis mesterien összefoglalja mindössze néhány rövid versben. Mi az a központi igazság, amelyen az evangélium nyugszik? Pál szerint nem az, amit ellenfelei hangoztatnak: hogy mennyire igazodunk a törvényhez. Szerinte az evangéliumnak kizárólag az az alapja, amit Krisztus értünk tett kereszthalála és a halálból való feltámadása által. Krisztus halála és feltámadása azt biztosítja, amit magunkért mi soha nem tehetnénk meg. Ezzel törte meg a bűn és a halál hatalmát, kiszabadítva követőit a gonoszság uralma alól, ami oly sokakat tart félelemben és szolgaságban.

A Krisztus által Istentől kapott kegyelem és békesség nagyszerű híréről elmélkedve az 5. versben Pál önkéntelenül dicsőíti Istent.

Foglaljuk össze, nagyjából olyan hosszan, mint Gal 1:1-5 szakasza, hogy szerintünk miről szól az evangélium! Írásunkat vigyük el magunkkal szombaton a megbeszélésre!

NINCS MÁS EVANGÉLIUM

Pál leveleiben általában mi követi a bevezető üdvözléseket (Gal 1:6 vö. Róm 1:8; 1Kor 1:4; Fil 1:3; 1Thessz 1:2)?

Az apostol a gyülekezeteknek írva megemlíti különféle helyi nehézségeket, az azonban szokásává vált, hogy közvetlenül a nyitó köszöntés után hálat ad Istennek az olvasók hitéért. Ezt még a korinthusi gyülekezetnek szóló levelében is megtette, pedig az ottani hívők súlyos magatartásbeli problémákkal küzdöttek (lásd 1Kor 1:4; 5:1). Galáciában viszont olyannyira elkeserítő volt a helyzet, hogy Pál teljes egészében kihagyja a hálaadást és azonnal a lényegre tér.

Milyen erős kifejezésekkel tudatja Pál a Galáciában történtek miatti aggodalmát (Gal 1:6-9; 5:12)?

Pál egyáltalán nem mérsékelte magát a galáciai hívőkhöz szólva. Egyszerűen fogalmazva, azt rója fel nekik, hogy elárulták keresztyéni elhivatásukat. „*Más evangéliumhoz pártoltok*” – olvashatjuk a 6. versben az új protestáns fordítás szerint. A *pártolás* szó vonatkozhat az ország hadseregének hátat fordító, dezertáló katonákra is. Lelki értelemben Pál azt érzékelteti, hogy a galáciaiak kőpönyeforgatókká lettek, elfordultak Istentől.

Hogyan hagyták el Istent a galáciabeliek? Úgy, hogy más evangéliumhoz tértek. Pál nem azt mondja, hogy több evangélium is létezik, de a gyülekezetben némelyek – akik azt tanították, hogy a Krisztusba vetett hit nem elegendő (ApCsel 15:1-5) – úgy tesznek, mintha másik evangélium is létezne. Az apostol annyira felindult az evangélium elferdítése láttán, hogy azt kívánta, Isten átka alá essen, aki az eltorzított evangéliumot hirdeti (Gal 1:8), majd pedig szenvedélyesen még egyszer megismétli az előzőeket (Gal 1:9).

Ma, még egyházunkon belül is létezik olyan irányzat (bizonyos helyeken), amely a tantételnél jobban hangsúlyozza a tapasztalatot. Követői azt állítják, hogy leginkább a tapasztalat, az Istennel való kapcsolat számít. Valóban lényeges a tapasztalat, mégis mit tanít Pál a helyes tanítás fontosságáról?

PÁL EVANGÉLIUMÁNAK EREDETE

A galáciai bajkeverők szerint valójában Pál evangéliuma mögött az húzódik meg, hogy az apostol az emberek tetszését kívánta elnyerni. Vajon mit változtatott volna Pál a levelén, ha csupán az emberek elismerésére törekszik (Gal 1:6-9, 11-24)?

Miért nem követelte meg Pál a pogányok közül megtértek körülmetélését? Ellenfelei szerint azért, mert azt akarta, hogy bármi áron, csak megtérjenek. Talán arra gondoltak, hogy mivel az apostol számított a körülmetélkedéssel kapcsolatos fenntartásokra a pogányok körében, nem is kérte ezt tőlük. Azt terjesztették róla, hogy embereknek kívánt kedveskedni. E vádakra válaszul Pál felhívta a vele szembenállók figyelmét az iménti, a 8. és 9. versekben használt erős kifejezéseire. Ha csupán elismerésre vágyott volna, bizonyára másképp válaszol.

Miért mondja azt Pál, hogy nem lehetünk Krisztus követői, ha az emberek tetszését igyekszünk elnyerni?

Miután a 11. és 12. versekben az apostol kifejti, hogy közvetlenül Istentől vette az evangéliumot és a felhatalmazást, hogyan érvel a 13-24. versekig terjedő szakaszban?

A 13-24. versekben Pál önéletrajzi részeket közöl a megtérését megelőző (13. és 14. vers), a megtérése körüli (15. és 16. vers), valamint az azutáni időből (16-24. versek). Állítja, ezeknek az eseményeknek a körülményei teljességgel kizárják, hogy mástól mint Istentől vette volna evangéliumát. Pál nem volt hajlandó nyugodtan túrni, hogy bárki is elhívását megkérdőjelezve becsmérelje üzenetét. Pontosan tudja, mi történt vele, tudja, mit kell tanítania, és ezt meg is teszi, kerüljön, amibe kerül.

Mennyire vagyunk biztosak saját elhívásunkban? Honnan tudhatjuk, hogy valóban Isten hívott el? Ugyanakkor miért kell megtanulnunk meghallgatni mások tanácsát, még ha megingathatatlanul állunk is elhívásunk tudatában?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

„Csaknem minden gyülekezetben voltak zsidó származású tagok. A zsidó tanítók könnyen fel tudták venni velük a kapcsolatot, rajtuk keresztül pedig megvethették a lábukat a gyülekezetekben. Szentírási érveléssel lehetetlen volt megdönteni a Pál által képviselt tanításokat, ezért a leggátlástalanabb módszerekhez folyamodtak, hogy befolyását ellensúlyozzák és tekintélyét gyengítsék. Kijelentették, hogy Pál nem volt Jézus tanítványa és nem is kapott megbízást az Úrtól, ő azonban merészel Péter, Jakab és a többi apostol által kifejezetten ellenzett tanokat hirdetni...

Pál lelkét felkavarta, amint látta: a baj azzal fenyegetett, hogy hirtelen tönkretesz a gyülekezeteket. Azonnal írt is a galáciai hívőknek, leleplezve téves elméleteiket, nagy szigorúsággal feddve azokat, akik eltértek a hittől” (Ellen G. White: *Sketches from the Life of Paul*. 188-189. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) **Olvassuk fel a csoportban azt, amit az evangélium lényegéről írtunk! Mit tanulhatunk egymás összefoglalóiból?**
- 2) **A galáciai hívőknek írt köszöntésében Pál kijelenti, hogy Jézus halálának határozott oka volt. Mi volt ez? Számunkra ennek mi a jelentősége ma?**
- 3) **Gal 1:14 versében Pál leírja, hogy rajongott atyái hagyományaiért. *Hagyomány* alatt minden bizonnyal a farizeusok szóbeli tradícióit és az Ószövetséget értette. Hitünkben milyen szerepe van (ha van egyáltalán) a hagyományoknak? Mire figyelmeztet ma Pál esete a tradíció egész kérdéskörével kapcsolatban?**
- 4) **Miért volt Pál láthatóan „türelmetlen” azokkal, akiknek a hite eltért az övétől? Olvassuk el újból néhány megjegyzését azokat illetően, akik másként tekintettek az evangéliumra! Mit tartanak ma arról a gyülekezetünkben, aki ilyen határozottan, kompromisszumtól elzárkózva képviselné az álláspontját?**

ÖSSZEFOGLALÁS: Galáciában a hamis tanítók igyekeztek aláásni Pál szolgálatát, tagadva, hogy Istentől kapta apostoli megbízását és evangéliumi üzenetét. A galáciaiaknak szóló levele első verseiben az apostol mindkét vádat cáfolja. Bátran kijelenti, hogy az üdvösségnek csak egy módja van, majd bemutatja, hogyan bizonyítják a megtérése körüli események is elhívása és evangélium-isten eredetét.

FÜLE LAJOS:

MI ITT, TI OTT

Élünk, vagyunk és dolgozunk, de főleg
követjük JÉZUST tőlünk telhetőleg,
mi itt, ti ott.

Másnak talán ez nem túl érdekes, de
másként nekünk már nehezünkre esne,
Ő már az út.

Terhünk elég, de elbírjuk hitünkkel,
s könnyebbedik, ha máséból veszünk fel,
mi itt, ti ott.

Ha kérdezik, hogy merre és miért így,
megvalljuk Őt, bár sokszor meg sem értik
sem itt, sem ott.

Támad a bűn, sőt tombol néha köztünk,
vesztett csaták és holtak is mögöttünk,
hol itt, hol ott.

De felkelünk, ha kétszer is elesve,
könnyek között is új kegyelmet esdve,
mi itt, ti ott.